

**Iosephi Vicecomitis Ambrosiani Collegii Doctoris
Observationes Ecclesiasticæ In quo [!] de Antiquis
Baptismi Ritibus, ac Cæremonijs agitur**

Visconti, Giuseppe

Parisii, 1618

Cap. 3. De litanijs, quæante baptismum, in baptismo, & post baptismum habebantur, deque lectionibus, cantu, & oratione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64585](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64585)

Ecclesia
redditus, &
prædia quæ
d. assigna-
ta.

Cur in sa-
cramento-
rum admi-
nistracione
etiam a
sponte dan-
tibus præ-
sium acci-
pere, veti-
m sit.

à qua tanquam cæterarum parte postmodum
certi redditus, prædia ac possessiones rebus
Ecclesiis tributæ fuerunt: ut propterea huius
neribus ad sumptus necessarios, communi-
que victum sacerdotes minime indigerent.
teri tamen oportet, ab iis, qui sponte dabat
pecuniam accipere, primo quidem vetum
non fuisse: quemadmodum loca morum
testantur. Sed deinceps fordidi sira locum
piditas, & aliquot clericorum avaritia omni
Christianæ charitatis formam exiit, modum
que excessit: atque ideo cum aliis in locum
præsertim Mediolani, cuius Ecclesia salu-
bus institutis abundat, ea consuetudo ad Ep-
scopis damnata est: cantumque nouitiam
creis, ne in posterum id fiat.

*De Litanis, que ante baptismum, in baptismo
post baptismum habebantur: de que lectio-
bus, cantu, & oratione.*

CAP. III.

Supplicatio
ante bap-
tismum in-
su.

Tertia baptismi caremonia in eo posita
fuit, ut clerici composito ad pietatem
mine solenni pompa supplicationem obici-
Sic enim Christianæ religionis Doctores
ximè decebat, non prius fidei mysteria populo
impartiri, quam celestem opem, ac pacem de-
sono clamore poposcissent. Atque hæc con-
suetudinem ubique à sancta Ecclesia tenen-
tam fuisse, perspicuum est. Dionysius cum

Ateopagita, qui primus omnium de baptismi
 sacramento conscripfit, ad eam manifestè al-
 luit lib. de Eccles Hierarch. cap. 2. vbi, cum
 reliquis caremoniis tractaret, sic inquit: ma-
 ximo eius capiti adinuer, signoque edito, sacerdoti-
 bus imperat, *Ut vini, atque sponsoris nomina per-
 scribant, ut scriptis, sacras preces perficit. quas
 ubi vniuersa Ecclesia cum eo compleuit, exiit eum,
 et palatque per ministros. Nemo enim dubita-
 bit, sacrarum precum nomine supplicationem,
 sine litaniam intelligi, si sequentia verba eo-
 rumque significationem diligenter attendat.*
 Deinde Hincmarus Rhemensis Archiepisco-
 pus de vita S Remigij Rhemoru atque Archie-
 piscopi Clodouci Gallorum Regis baptismum
 explicans, insignem quandam supplicatio-
 nem narrat, qua nouus Christi miles cum
 magna clericorum, & ciuium pompa, sa-
 cro Euangeliorum codice, signoque penden-
 tis e cruce Domini praelato, pie, & religio-
 se ad baptisterium ductus est. cuius verba, si
 quis fidei meæ causa desiderat, hæc sunt: præ-
 cedentibus sacris Euangelis, & crucibus, cum
 hymnis, & canticis spiritualibus, atque litanis,
 sacrumque nominibus acclamatis, sanctus Pon-
 tificex manum tenens Regis, à domo regia pergit ad
 baptisterium, subsequente Regina, & populo. Or-
 do autem Romanus eandem consuetudi-
 nem confirmat de die sabb. S. cum ait: ex-
 pletis autem lectionibus. Vigiliarum Pasche per
 ordinem cum canticis ad ipsum diem pertinentibus,
 & cum reliquo officio, statim venientes duo acoly-
 thi, tenentes ampullas in manibus suis de chri mate,

& oleo sancto coopertas, & stantes in decem
 altaris, procedunt Pontifici, siue presbytero
 pergenti ad fontes. tunc deinde schola decem
 litaniam faciendam, expectantes Pontificem,
 iussu faciunt litaniam septenam, deinde procedit
 ritus de Ecclesia, benedicendo cum omni decem
 ordine sacerdotum, cum litania quinta, proleu-
 eum clero, vel populo usque ad fontes, sed
 à duobus diaconibus, praecedentibus ante eum
 cum duobus cereis ardentibus, qui ante faciem
 minati, staturam hominis habentibus in altum
 thuribus, & thymiamaribus. Et Albinius
 lib. de Diuin. Offic. cap. 19. de Sabb. Pas-
 chae, cum hanc quaestionem studere
 replicaret, sic ait: euntes ad fontes, cauent
 tantummodo repetendo, sequitur consecratio
 sis, &c. & cap. 25. de vigilia Pentecostes,
 eandem materiam tractat: finis lectio
 descendendum est ad fontes cum sancto Chrysostomo
 & cereis in magna reuerentia decantando litania
 Amalarius etiam Fortunatus lib. 1. de Diu.
 Offic. cap. 28. aguntur, inquit, litania
 baptismum, & post baptismum, quod argu-
 ro est, huius consuetudinis veritatem
 quoque cognitam esse. eandem doctrinam
 tradit Rabanus Maurus lib. 2. de Instit. Cla-
 ric. cap. 41. de Pentecoste sic scribens: in
 bato autem sancto Pentecostes, sicut in sabbato
 Pasche baptismus celebratur, lectionibus veteris
 stamenti ante recitatis, atque litaniis ante
 subsequente sancta missarum celebratione. De
 Hugo à S. Victore lib. de special. Miss. Offic.
 cap. 25. aptiori sententia comprobare non po-

scribit enim: litania, qua sunt, &c. aguntur
sepe ante baptismum, ut spiritus sanctus,
gratia septiformis, veniat in aquam bap-
tismi. Quia aguntur, dum baptizantur Cate-
chumeni, ut Deus dignetur qui a quo sensus eorum
deprecatur, ne illecebris secularibus capiantur. terna
est baptismi, ut fidem sancte Trinitatis, quam pro-
fiterantur, toto corde, tota mente, totis viribus custo-
diant. Quae verba si lectores animadvertent, facile
intelligent, non modo hanc supplicationem septies
iteratam, ut septem sancti Spiritus dona singulis
impartirentur, verum etiam alias quinque inter
baptizandum factas fuisse, ut quinque sentiendi
facultates rationis impetio subderentur: rursusque
alias tres post baptismum, ut fidem sanctae Triados,
quam in baptismo solenniter ediderant, sancte, in-
vocatione, de qua etiam Albinus Flaccus li. de
Divin. Offi. c. 19. sic inquit, *finito etiam
baptismo, in sabbato sunt litaniae ex iussu
Pontificis ante altare: & cap. 25. post ascensum ve-
nitur, ingrediendum est ad missam publicam ad s.
Ivan. in primis sunt litania iter repetendo: & Ama-
tarius Fortunatus praefat, altera in li. de reb. Ec-
cles. litania ita celebrantur in vigiliis Paschae, ut no-
tis illis obtinuit, id est, post baptismum* Nos
autem, cum primum, & secundum supplicandi
ordinem in defuetudine abire, passi fuerimus,
tertij tamen haud obscuram imaginem habemus:
quando flexis genibus post baptismum omnes
celestes ordine deprecamur, significantes,
baptismi sacramento nos sanctorum, quorum
nomina inuocantur comunioni adscriptos esse:

O o iij

Supplica-
ti. quare
septies fie-
ret
Supplica-
tiones quin-
que inter
baptizan-
dum cur
fierent.
Supplica-
tiones tres
cur fierent
post bap-
tismum,
Supplica-
tionis ve-
stigium a-
pud nos
sunt litanie
sanctorum,
& cur ex-
fiant.

quemadmodum A^gta Ecclesie Medice
 sis titulo de ceremoniis, que peracto baptis
 brantur, manifesto delarant. Et vero etiam
 tiquæ consuetudinis vestigium est: cum
 bus, Christi reuiuiscens memoria, aut
 tus sancti in A postolos immisione illu
 bus, Canonici Ecclesie primarie ad fontem
 baptismalem frequentes eunt: cum præter
 solum per ea tempora Veteres baptismum
 ferre consueuerint, quibus autem ceremo
 niis hæc supplicatio haberetur, nihil
 scribere: cum ab Hincmaro Rhemen
 cine Romano, & Albino Flacco, loci
 citatis manifestè tradita fuerint. si
 men perspicuitatis gratia sigillatim
 desiderat, hæc sunt: sacer Euangeliorum
 à sacerdote, vel clerico præferatur: si
 Iesu in Crucem a^gti sequebatur: cantio
 sonus grauis, & diuinis laudibus accom
 datus ad aures blandè, & suauiter acci
 bat: sanctorum nomina omnes, qui
 rant, cum inuocatione recitabant: duo
 lythi chrisimatis, & olei ampullas, & nota
 reos, thus, atque odorū thecam ferebant.
 omnia apud eosdem Authores videre
 Sed, præter hunc supplicandi ritū, alia
 propitiandum cæleste numen, & pietatem
 deliū augendam adhiberi solebant. Cuius
 neris sunt variæ lectiones, quæ ex præ
 institutis sumptæ erant, baptismi neces
 sitatem vel dignitatem indicantes: quarum
 Paschasius Episcopus Ep. ad Leon. Pap.
 scribit: *consueris lectionibus discipulis, cum præ*

Alterum
 supplica
 tionis ve
 stigium.

Ceremo
 niis in sup
 plicatione
 obsecunda.

Lectiones
 variante
 baptismū
 recitaban
 tur.

secundum morem, baptizandi horam requireret, usq;
 et lacem aqua non veniente, non consecrati, qui bap-
 tizandi fuerant, recesserunt. Sed apertiora huius
 rei testimonia legimus in S. Gregorio, qui lib.
 de laetitia, tit. de Sabb. Pasch. iplis lectiones
 diligentissime persequitur his verbis: *ascendit*
lectio in ambonem, pronuncians: lectio libri Genesis,
et prima lectione finita, dicit hanc orationem: Deus,
qui mirabiliter creasti hominem, &c. Lectio libri Ge-
nesis, tentavit Deus Abraham. Deus, qui Abrahā
formasti tui opere, &c. Lectio libri Exodi. Dixit Domi-
nus Moysi, & Aaron in terra Aegypti, Deus,
qui peccati veteris, &c. lectio libri Exodi, factum est
in vigilia matutina, Canticum Cantemus. Deus, cu-
ius antiqua miracula, &c. lectio Esaiæ Propheta, Hec
laudibus servorum Domini. Deus, qui Ecclesiam tuā,
&c. lectio Esaiæ Propheta, apprehendit septem mus-
torum virum unum. Canticum: Vinea. Deus, qui nos
ad celebrandum Paschale sacramentum, &c. Lectio
Isaiæ propheta, factum est Verbum Domini ad Ionam
prophetam. Deus, qui divitias misericordiae tuae, &c.
 Quibus similia scribunt idemmet. tit. de sabb.
 Pentecost. ordo Romanus de die sabb. S. &
 Albinus Flaccus lib. de Diuin. Offic. cap. de
 Sabb. S. Pasch. & de vigil. Pentecost. quæ, quod
 fere eadem sint, consulto omittimus, ne lecto-
 ri latetia afferatur. Verum, cum in citata Gre-
 gorij autoritate plurium orationum mentio
 fit, explicandum est breuiter, à quibus illæ pro
 baptizandis Deo adhiberentur. minimè autem
 dubium est, quin à ministro, & clericis adhi-
 bitæ fuerint, si quis Gregorij verba accuratè
 consideret. Sed in baptismo S. Augustini, Deo

Orationes
 pro bap-
 tizandis Deo
 adhibeban-
 tur & à
 quibus.

586 De Antiq. Bapt. rit. ac Cer.
S. Augusti-
ni, Deoda-
ti, & Alipij
baptismus
pictura ex-
pressus.
dati, & Alipij, qui veteri pictura expressus est
de S. Augustini prope basilicam Ambrosianam
apertè constat, reliquos, qui aderant, in di-
nas preces se effudisse. Et Ordo Rom-
nus de die Sabb. S. cum administrandi bap-
tismi modum traderet, præcipit, vt baptizandi
nibus flexis orationi operam dent: *dicite*
quit, eis ab Archidiacono: *orate electi, flectite genua*
Et post paululum dicit, *leuate. Complete orationem*
vestram in unum, & dicite, Amen. Et reformis
omnes, *Amen.* Quæ argumenta sunt, om-
nium quicunque intererant, magna pietatis con-
suetudine Deo stas preces obrulisse.

De repetitione omnium caeremoniarum
die baptismi.

CAP. IV.

Omnes ce-
remoniæ
baptismi
die repe-
tantur.
S Equitur, vt doceam, omnes caeremonias
baptismi, præsertim digniores baptismi die
repeti consueuisse. Cuius rei multa argumen-
ta suppetunt, sed duo in primis: alterum, quod
multi Patres, Gregorius Magnus li. de factis
Author Ordinis Romani de die sabb. S. Al-
binus Flaccus de Diuin. Offic. ca. de Sabb. P-
Rabanus Maurus de Instit. cleric. c. 27. & S-
Iuo Carnotensis serm. de Sacrament. Neque
ac plures alij simul omnes caeremonias repe-
tantur; ex quo sequitur, eas aliquando simul
repeti factitatas, quod non nisi die baptismi con-
tingere potuit: alterum vero, quoniam om-